

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Ilmastovuosikertomus 2022

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Ilmastovuosikertomus 2022 (K 24/2022 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Riikka Siljander, ympäristöministeriö
- neuvotteleva virkamies Birgitta Vainio-Mattila, maa- ja metsätalousministeriö
- tutkija Kalle Aro, Luonnonvarakeskus
- ilmastopaneelin jäsen, tutkimusprofessori Kristiina Lång, Suomen ilmastopaneeli
- professori Mikael Hildén, Suomen ympäristökeskus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Suomen metsäkeskus
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry
- Metsäteollisuus ry
- Sahateollisuus ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Hyvän elämän edellytysten varmistaminen maaseutualueilla -verkosto

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä ilmastovuosikertomuksesta 2022

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että ilmastovuosikertomus on annettu eduskunnalle vuodesta 2019 lähtien. Uusi ilmastolaki (423/2022) tuli voimaan 1.7.2022. Ilmastovuosikertomus on valmisteltu vielä aikaisemman, vuoden 2015 ilmastolain aikana ja sen vaatimusten mukaisesti. Uuteen ilmastolakiin on kirjattu Suomen hiilineutraaliustavoite, jonka mukaan nielujen ja pääs-

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2022 vp

töjen tulee vuonna 2035 olla yhtä suuret. Uusi laki on tuonut myös joitakin muutoksia ilmasto-
vuosikertomuksen laatimiseen. Ilmastovuosikertomus raportoi ilmastolain mukaisesti vuosittain
tiedot päästökehityksestä, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman ja maankäyttö-
sektorin ilmastosuunnitelman toteutumisesta sekä etenemisestä kohti asetettuja päästövähennys-
tavoitteita. Ilmastovuosikertomuksen keskeisenä tehtävänä on tarkastella yleistä kasvihuone-
kaasujen päästökehitystä ja suunniteltujen toimien riittävyyttä seuraavien 15 vuoden ajalle ase-
tettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuosikertomuksen tarkoituksena on antaa eduskunnalle
mahdollisuus käydä keskustelua ilmastopolitiikan ajankohtaisista kysymyksistä tuoreimman tie-
don pohjalta. Valiokunta korostaa, että vuosikertomuksen ei kuitenkaan ole tarkoitus sisältää
konkreettisia ehdotuksia lisätoimista, vaan niitä arvioidaan erikseen.

Eduskunnan myötävaikutus ilmastopolitiikan muotoutumiseen taataan ilmastovuosikertomuk-
sen toimittamisen lisäksi lakisääteisellä selontekomenettelyllä. Valtioneuvosto hyväksyi kesän
2022 aikana kolme ilmasto- ja energiapolitiikan keskeistä suunnitelmaa eli keskipitkän aikavälin
ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU), ilmasto- ja energiastrategian sekä maankäyttösektorin
ilmastosuunnitelman (MISU). Suunnitelmat on toimitettu eduskunnan käsiteltäviksi valtioneu-
voston selontekoina (VNS 4/2022 vp, VNS 6/2022 vp ja VNS 7/2022 vp). Uusi KAISU, MISU ja
ilmasto- ja energiastrategia valmistuivat samanaikaisesti, kun ilmastovuosikertomukseen koot-
tiin tietoja. Niissä on päivitetty maa- ja metsätalouteen liittyviä tietoja ja toimia. Lisäksi valtio-
neuvoston selonteko ilmastonmuutokseen sopeutumisesta hyväksyttiin joulukuussa 2022. Maa-
ja metsätalousvaliokunta toteaa, että se on käsitellyt edellä mainittuja selontekoja pääosin yhtä-
aikaisesti ja antanut lausunnot KAISUsta ympäristövaliokunnalle (MmVL 32/2022 vp — VNS 4/
2022 vp) ja ilmasto- ja energiastrategiasta talousvaliokunnalle (MmVL 33/2022 vp — VNS 6/
2022 vp). Maa- ja metsätalousvaliokunta tulee vielä lähiaikoina mietinnössään tarkastelemaan
yksityiskohtaisemmin maankäyttösektorin ilmastotoimia käsittelevää MISUa ja ilmastonmuu-
tokseen sopeutumista koskevaa valtioneuvoston selontekoa.

Ilmastovuosikertomuksessa menneestä päästökehityksestä on raportoitu Tilastokeskuksen touko-
kuussa 2022 julkaisemien pikaennakkotietojen pohjalta. Joulukuussa 2022 Tilastokeskus on jul-
kaissut tarkentuneet päästötiedot. Venäjän hyökkäystä Ukrainaan sekä maankäyttösektorin päi-
vittyneitä kasvihuonekaasuinventaaritietoja vuodelle 2021 ei ole valmistelun ajoittumisen takia
voitu tarkastella kertomuksessa kokonaisvaltaisesti. Toukokuussa 2022 julkistettiin vuotta 2021
koskeva kasvihuonekaasuinventaarion pikaennakkotieto, jossa maankäyttösektori oli muuttunut
päästölähteeksi. Hyväksyessään valtioneuvoston selonteon maankäyttösektorin ilmastosuunni-
telmasta kesällä 2022 hallitus päätti käynnistää täydentäviä lisätoimia edistääkseen hallitusohjel-
man ja ilmastolain tavoitteita. Yksi lisätoimista oli Luonnonvarakeskuksen selvitys siitä, miksi
maankäyttösektori (LULUCF) oli muuttunut päästölähteeksi ja mitä se tarkoittaa EU:n velvoit-
teiden toteutumisen osalta. Luonnonvarakeskuksen 21.12.2022 julkaistun selvityksen ja maa- ja
metsätalousvaliokunnan Luonnonvarakeskukselta saaman selvityksen mukaan hakkuiden lisäys
vuosien 2020 ja 2021 välillä alensi nielua noin 11 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia, met-
sien kivennäismaiden maaperän nielu pieneni 1,1 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia ja tur-
vemaiden maaperän päästö kasvoi 0,3 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Metsien netto-
nielun vähenemisen merkittävimmät syyt tarkasteltaessa puolestaan nieluarvion yhteensä noin
19,5 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin muutosta vuosina 2020 ja 2021 ovat hakkuiden li-
säys, joka selittää noin puolet nielujen vähenemisestä, sekä uusi ojitettujen soiden päästöjen las-
kentatapa ja metsän kasvuarvion alenema, jotka molemmat selittävät noin viidenneksen nielujen

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2022 vp

vähenevästä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yksittäisten tekijöiden vaikutus maankäyttösektorin muutokseen nieluista päästölähteeksi ei ole yksiselitteinen, koska menetelmämuutokset ja kasvussa tapahtunut muutos määrittävät nielujen tason ja kehitysuunnan useille vuosille, kun taas hakkuista seuraa jyrkempää vuosien välistä vaihtelua. Yksittäisen vuoden eli vuoden 2021 tiedon perusteella ei voida vielä suoraan arvioida, mikä merkitys maankäyttösektorin netto-nielun muutoksella on ilmastolain tavoitteiden kannalta, vaan tämä vaatii vielä tarkempaa arviointia. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa ilmastopolitiikassa ja metsien käyttöä koskeissa ratkaisuisissa päätöksenteon ennakoitavuutta ja pitkän aikavälin vaikutusten huomioon ottamista. Suomessa 1950—1970-luvulla tapahtunut metsänhoitomenetelmien muutos on nostanut metsien kasvua jo lähes yhden puusukupolven ajan, ja metsien kasvun ylläpitäminen edellyttää jatkossakin aktiivista metsänhoitoa. Pidemmällä eli yli kolmenkymmenen vuoden aikavälillä hakkuiden rajoittaminen nykytasosta johtaa arvioiden mukaan metsien vanhenemisen kautta metsien kasvun taantumiseen.

Ilmastovuosikertomuksessa tulevien vuosien tavoitteiden saavuttamisen tilannetta arvioidaan tuoreimpien käytettävissä olevien päästökäytösarvioiden pohjalta. Vuoden 2022 ilmastovuosikertomuksessa ilmastolain mukaisten vuoden 2030 ja 2035 päästö- ja hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista tarkastellaan helmikuussa 2022 valmistuneen Hiilineutraali Suomi 2035 — ilmastoto- ja energiapolitiikan toimet ja vaikutukset (HIISI) -hankkeen jatkoselvityksessä laadittujen skenaarioiden perusteella. Erityisesti maankäyttösektorin osalta tiedot ovat vuoden 2022 aikana päivittyneet siten, että skenaariot eivät enää ole ajan tasalla. Tarkoitus on vielä kevään 2023 aikana käynnistää tutkimushanke, jossa päästö- ja nieluskenaarioita päivitetään. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamista lausunnoissa on esitetty huoli siitä, että nykyinen ilmastolain mukainen suunnittelujärjestelmä perustuu ainoastaan yhden politiikkaskenaarion varaan, mikä heikentää merkittävästi suunnitelmien kykyä vastata ilmastopolitiikan toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Valiokunta katsoo, että ilmastovuosikertomuksessa tulee nykyistä systemaattisemmin arvioida päästövähennyskehitykseen sisältyvistä epävarmuuksista aiheutuvia riskejä. Esimerkiksi ilmastoriskeillä, kuten kuivuudella, metsäpaloilla tai tuholaisesiintymillä, voi jatkossa olla suuri merkitys maankäyttösektorin ilmastotavoitteen saavuttamisen kannalta.

Ilmastovuosikertomuksen tulee ilmastolaissa määritellyn tehtävänsä mukaisesti toimia ilmastopolitiikkaa kokoavana ja selittävässä dokumenttina, ja sitä voidaan edelleen kehittää kansalaisille ymmärrettävämmäksi kuvaamalla ilmastopolitiikan suunnittelun kokonaisuutta selkeämmin ja tarkastelemalla päästöjä ja nieluja voimakkaammin kokonaisuutena sektorikohtaisen tarkastelun sijaan. Eduskunnalta aiempina vuosina tulneiden viestien perusteella vuosikertomukseen on sisällytetty katsaukset ilmastoto- ja talouspolitiikan välisiin yhteyksiin, kulutusperäisiin päästöihin, hiilikädenjälkeen sekä taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Valiokunta katsoo, että vuosikertomuksessa tulee myös nykyistä selkeämmin kuvata päästölaskennan lähtökohtia ja menetelmiä sekä kulutusperäisten päästöjen kohdentumista. Kertomuksessa todetaan, että siinä esitettävät vuosien 2005–2021 päästötiedot ovat Suomen virallisen kasvihuonekaasuinventaarion mukaisia ja laskettu IPCC:n menetelmäohjeilla. Menetelmiin liittyviä rajoituksia ei ole kuitenkaan avattu tarkemmin. Valiokunta nostaa laskentamenetelmien osalta esiin esimerkiksi sen, että ruoantuotantoon liittyen tuotantokasvien niin sanottuihin lyhytaikaisiin varastoihin sitomaa hiiltä ei oteta laskennoissa huomioon. Toisaalta laskennan keskittyminen ensisijaisesti niin sanottuihin suoriin päästöihin kulutusperäisten päästöjen sijaan ei anna oikeaa kokonaiskuvaa päästöjen alueellisesta jakautumisesta. Kuten vuosikertomuksessa sosiaalisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä to-

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2022 vp

detaan, kokemus oikeudenmukaisuuden toteutumisesta vaikuttaa ilmastotoimien hyväksyntään ja lopulta siihen, kuinka ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa onnistutaan. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että pyrittäessä syrjimättömyyteen ja yhdenvertaisuuteen tulee ottaa huomioon myös alueellinen yhdenvertaisuus.

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että yksityisen sektorin toimien tarkastelut ilmastovuosikertomuksessa täydentävät hyvin muuta ilmastopolitiikan toimeenpanoa ja vaikutuksia. Valiokunta on aiemmissa lausunnoissaan nostanut esiin elinkeinoelämän laatimat vähähiilisyystiekartat, kuten maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöjen yhteisen maatalouden ilmastotiekartan sekä metsäteollisuuden ilmastotiekartan (MmVL 27/2021 vp — K 18/2021 vp). Toimialojen omat vähähiilitiekartat sitouttavat toimijoita, ovat konkreettisia työvälineitä ilmastopolitiikan suunnittelussa sekä edistävät ilmastotoimien yhteensovittamista toimialan muiden tavoitteiden kanssa. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että kertomuksessa kuvataan myös Suomen hiilikädenjälkeä eli sitä, miten yritysten tuotteet ja palvelut auttavat muita toimijoita vähentämään niiden hiilijalanjälkeä vaihtoehtoisilla vähähiiliratkaisuilla tai muuttamalla asiakkaan prosessia vähähiilisemmäksi. Tämä auttaa hahmottamaan tuotannon ja kulutuksen merkitystä ilmastopolitiikan toteuttamisessa myös Suomen rajojen ulkopuolella. Valiokunta toteaa, että Elinkeinoelämän keskusliitto EK on tammikuussa 2023 julkaissut AFRY Finlandilla teettämänsä selvityksen, jossa on ensimmäistä kertaa laskettu Suomen viennin hiilikädenjälki eli päästövähennykset, jotka syntyvät puhtaiden ratkaisujen viennin seurauksena kohdemarkkinoilla eri puolilla maailmaa. Suomen vihreän viennin tuottamat päästövähennykset ylittävät EK:n teettämän selvityksen perusteella jo nyt kansallisesti syntyvät päästöt. Kädenjälkeä syntyy laajasti eri toimialojen viennistä, ja erityisesti metsäteollisuuden osuus Suomen hiilikädenjäljestä on merkittävä.

Taakanjakosektori

Taakanjakosektorin päästövähennystavoitteeksi on EU:ssa sovittu Suomelle 50 prosentin päästöjen leikkaus vuoden 2005 tasosta. Taakanjakosektorin päästöjen vähennykset näyttävät yleisesti edenneen hyvin vuonna 2021, jolloin Suomi alitti vuoden 2021 päästökaartiensa 1,7 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin määrällä. Vuosi 2021 oli kuitenkin vielä koronapandemian seurauksena poikkeusvuosi, ja sen tulosten perusteella on vaikea päätellä, kuinka asiat etenevät pitemmällä aikavälillä. Tärkeimmät taakanjakosektorin päästölähteet ovat liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet, jätteiden käsittely ja F-kaasut. Muista raportointisektoreista poiketen maatalouden päästöt taakanjakosektorilla ovat pysyneet tarkasteluvuosina 2005—2021 lähes muuttumattomina. Päästöt laskivat vuonna 2021 prosentin edellisvuodesta. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä raportoidaan useammalla raportointisektorilla. Taakanjakosektorille kuuluvat maatalouden metaani- ja dityppioksidipäästöt, jotka ovat pääasiassa peräisin tuotantoeläimistä, lannasta ja maaperästä, sekä kalkituksen hiilidioksidipäästöt.

Ilmastovuosikertomuksessa tarkastellaan vuonna 2017 annetussa keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU) esitettyjä maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöjä ja toimia niiden vähentämiseksi. Ilmastovuosikertomuksessa on kuvattu KAISUun sisältyneet maatalouden päästövähennystoimet: eloperäisten maiden viljely monivuotisesti muokkaamatta, pohjaveden pinnan nostaminen säätösalaajituksen avulla, eloperäisten maiden metsitys ja kosteikkometsitys ja biokaasutuotannon edistäminen. Lisäksi edistetään maaperän hiilen lisäämistä ja säilyttämistä sekä Ranskan Pariisin ilmastokokouksessa vuonna 2015 esittelemän niin sanotun 4

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2022 vp

promiillen aloitteen toimeenpanoa tutkimushankkeiden ja kokeilujen kautta. Aloituksen tavoite on lisätä maaperän hiilen määrää vuosittain 0,4 prosentilla eli 4 promillella. Kaikki edellä mainitut toimet ovat joko käytössä tai niiden käyttöönotto on työn alla.

Maatalouteen liittyviä uusia päästövähennystoimia on sekä vuonna 2022 valmistuneessa KAI-SU:ssa että maankäyttösektorin MISUssa. Maa- ja metsätalousvaliokunta on tarkastellut KAI-SU:un sisältyviä päästövähennystoimia ympäristövaliokunnalle antamassaan lausunnossa (Mm-VL 32/2022 vp — VNS 4/2022 vp). Valiokunta on korostanut, että Suomessa maa- ja metsätalous ovat niitä toimialoja, joilla ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat tuntuvia ja jotka kohtaavat uudet haasteet ensimmäisinä. Tutkimusten mukaan ilmaston muutokset toteutuvat nopeimmin pohjoisilla alueilla. Toisaalta on tärkeää muistaa, että maa- ja metsätalous ovat ratkaisevassa asemassa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa mahdollistaessaan aktiivisen hiilensidonnan. Maatalous pystyy sitomaan ilmakehästä hiiltä maaperään suotuisilla viljelykäytännöillä, kuten talviaikaisella kasvipeitteisyydellä, monivuotisilla nurmilla ja kevennytyllä maanmuokkauksella. Maatalouden ilmastotoimenpiteiden osalta kyse on erityisesti EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) perusteella toimeenpantavista päästövähennystoimista. Yhteisen maatalouspolitiikan mukaisissa ympäristökorvauksissa ja viherryttämistuessa on tukikaudella 2023—2027 mukana myös hiiliviljelyyn liittyviä toimia. Ympäristökorvauksissa näitä ovat talviaikainen kasvipeitteisyys, ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen, kerääjäkasvit, viherlannoitusnurmety, orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla sekä saneerauskasvit. Viherryttämistuessa hiilen sidontaa pyritään edistämään pysyvän nurmen toimella.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan kautta ei ole mahdollista toteuttaa kaikkia maatalouden ilmastonmuutoksen hillitsemis- tai sopeutumistoimenpiteitä, vaan käyttöön on tarpeen ottaa myös kansallisia toimenpiteitä. Kevään 2022 huoltovarmuuspaketin yhteydessä hallitus päätti 30 miljoo-
nan euron määrärahas-
ta (2023—2025) kosteikkoviljelylle. Parhailaan valmistellaan tämän määrärahan käyttöä kustannustehokkaasti ja niin, että määrärahalta saadaan kasvihuonekaasuinventaariossa näkyviä päästövähennyksiä maataloudelle. Ilmastolain mukaisesti maataloustuotantoon liittyvässä suunnittelussa on varmistettava, että ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvät toimet suunnitellaan ja toteutetaan niin, etteivät ne vaaranna kotimaista ruoan tuotantoa tai globaalia ruokaturvaa. Valiokunta korostaa, että maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistoimia suunniteltaessa tulee tunnistaa kotimaisen ruoantuotannon merkitys koko yhteiskunnalle ja varmistaa, että esitettävät toimet eivät uhkaa kansallista huoltovarmuutta. Ilmastotoimet tulee kohdentaa siten, että varmistetaan ruoantuotantoon suuntautuneiden aktiiviviljelijöiden mahdollisuudet tuottaa korkeita satoja myös tulevaisuuden ilmasto-oloissa.

Ilmastovuosikertomuksessa todetaan ilmastoruokaohjelman valmistuvan vuonna 2022. Ruokaohjelma ei kuitenkaan ole valmistunut suunnitellussa aikataulussa. Ilmastopaneelin selvityksen mukaan kuluttajien suurin päästövähennyspotentiaali liittyy juuri ruokavalintoihin, etenkin jos merkittävä määrä kuluttajista siirtyy ravitsemussuositusten mukaisiin kasvispainotteisempiin ruokavalioihin. Maa- ja metsätalousvaliokunta on keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta antamassaan lausunnossa todennut, että ruokavalion muutokseen ja sen merkitykseen ilmastonmuutoksen hillinnälle vaikuttavat puolestaan vallitseva ruokavalio, ruokakulttuuri ja mahdollisuudet tuottaa korvaavia kasviproteiineja (MmVL 32/2022 vp — VNS 4/2022 vp). Valiokunta pitääkin tarpeellisenä, että kotimaisten kasviproteiinien tuotantoa edistetään ja ruokahävikin ehkäisemiseen suunnattuja toimia edelleen vahvistetaan. Lisäksi on tärkeää ottaa huomioon, että

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2022 vp

myös kotimaisen kalaruoan lisäämiseen liittyy parhaimmillaan sekä ilmastohyötyjä että ravitsemuksellisia ja vesiensuojelun kannalta myönteisiä vaikutuksia. Kuluttajien mahdollisuuksia tehdä kestäviä valintoja tulee tukea varmistamalla luotettavan tiedon saanti ruoan alkuperästä ja terveys- ja ympäristövaikutuksista. Ruokajärjestelmän kestävyuden parantamisessa merkittävä rooli on myös julkisilla hankinnoilla ja julkisilla ruokapalveluilla.

Liikenteen ilmastovaikutukset ovat keskeinen osa taakanjakosektoria. Taakanjakosektorille lasketaan kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt kotimaan lentoliikennettä lukuun ottamatta. Liikenteen osalta ilmastovuosikertomuksessa nostetaan esille muun muassa liikennevälineiden energiatehokkuus ja yleisesti tarve vähentää päästöjä. Valiokunnan saamista lausunnoissa on nostettu lisäksi esiin, että hyväkuntoiset väylät mahdollistavat myös suuremman ja energiatehokkaan ajoneuvokaluston kehittämisen, joka on merkittävä keino liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Väyläviraston selvityksen (2019) mukaan päällysteiden epätasaisuus voi nostaa polttoaineen kulutusta 10 prosenttia. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että tieverkon kunnosta huolehtiminen on keskeistä maaseutuelinkeinojen ja erityisesti puutavaran kuljetusten edellytysten kannalta ja samalla voidaan vaikuttaa merkittävästi näiden toimialojen ilmastopäästöihin. Esimerkiksi sahateollisuuden ilmastopäästöistä 16 prosenttia koostuu raaka-aineen kuljetuksesta ja 11 prosenttia erilaisten sahausprosessin yhteydessä käytettävien työkoneiden päästöistä. Saha-teollisuuden vuonna 2020 laatiman vähähiilisyyden tiekartan mukaan logistiikan päästöjä on mahdollista vähentää kuljetuskaluston massoja ja mittoja optimoimalla, mikä edellyttää toimivaa ja hyväkuntoista tieverkkoa myös alemman tieverkon osalta. Vaikuttavin keino logistiikan päästöjen vähentämiseksi olisi biopohjaisiin polttoaineisiin siirtyminen. Siirtymän suurin este on uusiutuvan polttoaineen korkea hinta. Valiokunta korostaa, että siirtymää vähäpäästöisiin polttoaineisiin tulee vauhdittaa suunnitelmallisesti siten, ettei heikennetä kustannuskilpailukykyä.

Maankäyttösektori

Kuten jo edellä on kuvattu, maankäyttösektorin (LULUCF) metsien kasvun väheneminen, lisääntyneet hakkuut ja muuttuneet maaperäpäästöjen laskentatavat ovat johtaneet metsien hiilinielun vähenemiseen. Maankäyttösektorin kasvihuonekaasuinventaarion joulukuussa 2022 valmistuneet vuoden 2021 tiedot ovat johtaneet keskusteluun uusista toimista, joilla voidaan vähentää sektorin maaperäpäästöjä sekä vahvistaa hiilinieluja ja näin lisätä hiilivarastojen kasvua. Uusi ilmastolaki velvoittaa laatimaan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) vähintään joka toinen vaalikausi. Uuden ilmastolain myötä MISUsta tuli osa ilmastolain suunnittelujärjestelmää ja sen toimeenpanoa seurataan ilmastovuosikertomuksessa. MISUn toimenpiteiden tavoiteltu nettovaikutus on vähintään kolme miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttonnia vuodessa vuonna 2035. Maa- ja metsätalousvaliokunta tulee tarkastelemaan maankäyttösektorille esitettyjä toimenpiteitä tarkemmin valtioneuvoston selonteosta annettavassa mietinnössään (VNS 7/2022 vp). Maankäyttösektorin toimenpiteillä vähennetään päästöjä, ylläpidetään sekä vahvistetaan hiilinieluja ja hiilen varastoja sekä korvataan fossiilisia ja muita runsaspäästöisiä raaka-aineita uusiutuvilla raaka-aineilla. Ilmastomuutoksen aiheuttamien riskien, kuten lisääntyvien metsätuhojen, hallinta ja niihin varautuminen on tärkeää myös hiilivarastojen ja -nielujen säilymisen kannalta.

Ilmastovuosikertomuksessa tarkasteltua ilmastokädenjälkeä on käsitelty jo edellä. Puusta valmistetuilla tuotteilla on tutkitusti ilmastohyötyjä, kun niillä korvataan tuotteita, joiden valmistus aiheuttaa suurempia fossiilisia päästöjä. Puutuotteet itsessään varastoivat hiilidioksidia. Puutuottei-

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2022 vp

den hiilivarastoa on mahdollista kasvattaa ohjaamalla nykyistä suurempi osuus puun käytöstä pitkäkiertoisten tuotteiden valmistukseen ja lisäämällä puurakentamista. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää puurakentamisen edistämistä tärkeänä ja katsoo, että puurakentamisen osuuden lisäämiseen tulee kansallisesti kannustaa erityisesti julkisessa rakentamisessa sovellettavien menettelyiden avulla nykyistä voimakkaammin. Lisäksi puunjalostuksen ja metsätalouden yhteydessä syntyy runsaasti sivuvirtoja esimerkiksi puun kuoresta, sellunvalmistuksessa syntyvästä mustalipeestä, oksista ja latvuksista. Näitä sivuvirtoja ei voida jalostaa vientituotteiksi, mutta niillä voidaan korvata fossiilisia polttoaineita. Tämä kotimainen uusiutuva energia on myös energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden kannalta keskeisessä asemassa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää,

että ympäristövaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 10.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok (osittain)
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina